

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/44/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110229849
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 05. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8110229849.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., v právnej veci žalobcu Orange Slovensko a. s. so sídlom v Bratislave Prievozská 6/A, IČO 35697270 proti žalovanému B. R., nar. X.XX.XXXX, bytom N. č. XX, o zaplatenie 348,52 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 6.2.2012 č. k. 13 C 67/2011-54, takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len prvostupňový súd) napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 16,58 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z dlžnej sumy od 26.6.2009 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a určil, že zmluvná podmienka dojednaná v Dodatku k zmluve o pripojení č. A 3976875 uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 28.10.2008, podľa ktorej v prípade porušenia niektorej z povinností účastníka uvedenej bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä, ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti zmluvy alebo tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu vo výške 331,94 Eur (10 000,02 Sk). Právo na zmluvnú pokutu podľa tohto bodu vznikne podniku samotným porušením povinnosti účastníka, a to v okamihu porušenia povinnosti účastníkom, pričom toto právo nie je podmienené vykonaním žiadneho úkonu zo strany podniku (napr. odstúpením od zmluvy alebo prerušením či obmedzením poskytovania služieb v prípade porušenia povinností podľa bodu 2.3 písm. c) tohto článku). Účastník je zároveň povinný uhradiť podniku náhradu škody, ktorej výška predstavuje výšku dohodnutej zmluvnej pokuty. Zmluvnú pokutu podľa tohto článku bude účastník povinný zaplatiť podniku bez ohľadu na dĺžku doby, ktorá mu ešte zostávala do uplynutia doby viazanosti. Zmluvná pokuta je splatná v lehote uvedenej vo výzve na jej zaplatenie, inak v lehote 14 dní odo dňa doručenia výzvy podniku účastníkovi, je neprijateľná. Vyslovil, že žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.

Rozhodnutie odôvodnil zistením, že účastníci konania dňa 28.10.2008 uzavreli Zmluvu č. A 3976875 s programom „Paušál 100 Sk“ s kúpou mobilného telefónu zn. NOKIA 2760 za zľavnenú kúpnu cenu 0,03 Eur so záväzkom žalovaného zotrvať v zmluvnom vzťahu 24 mesiacov a platiť paušálne mesačne prinajmenšom sumu 7,86 Eur. Účastníci zároveň dohodli zmluvnú pokutu 331,94 Eur, okrem iného aj za nezaplatenie splatnej ceny služby bez ohľadu na dĺžku doby do uplynutia doby viazanosti. Žalovaný nezaplatil cenu poskytnutých služieb za obdobie od 11.2.2009 do 9.4.2009 vo výške 16,58 Eur, a za to podľa zmluvných podmienok žalobca uplatnil zmluvnú pokutu vo výške 331,94 Eur. Po

nerereflektovaní žalovaného na pokus o pokonávku a na výzvu na dodatočné plnenie, žalobca zrušil právny vzťah. V predmetnom konaní žalobca preto uplatňuje zaplatenie ceny služby vo výške 16,58 Eur a zmluvnú pokutu vo výške 331,94 Eur. Na takto zistený skutkový stav súd prvého stupňa právne aplikoval ust. § 53 ods. 1, 4 písm. k) a ods. 5 Občianskeho zákonníka a uzavrel, že súd nepodrobil súdnej kontrole cenu služieb. Cena bola jasne a zrozumiteľne dohodnutá a z úradnej moci súd nezistil ani iné okolnosti, ktoré by indikovali vadnosť právneho úkonu v časti ceny služieb. Súd preto v časti zaplatenia ceny za dodané služby žalobe vyhovel. Pretože žalovaný ako dlžník má povinnosť zo splatného záväzku zaplatiť cenu služby (§ 494 Občianskeho zákonníka), súd podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., priznal žalobcovi aj úroky z omeškania. Ďalej súd konštatoval, že takýto záver nemohol urobiť v časti o zmluvnú pokutu. Žalobca totiž ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené, a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky ovplyvniť nemôžu. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti, a k akému porušeniu zmluvy došlo. Ak teda dodávateľ žiada priznať takú istú zmluvnú pokutu za nezaplatenie ceny služieb v sume napr. 5 Eur, ako aj pre nezaplatenie napr. 1 000 Eur, podmienky za akých žalobca dohoduje zmluvnú pokutu v štandardných zmluvách, značne poškodzujú spotrebiteľa. Aj keď žalobca výslovne neoznačil zmluvu podľa toho aký typ podľa Občianskeho zákonníka reprezentuje časť zmluvy o pripojení, týkajúca sa kúpa telefónu predstavuje kúpnu zmluvu, ktorá je zároveň viazaná zmluvou v Zmluve o pripojení. Za relevantnú treba preto považovať skutočnosť, že zmluva má zohľadňovať zľavnenú cenu mobilného telefónu a v prípade predčasného ukončenia, garantovať návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy pri odpredaji telefónu. Zmluvná pokuta má však aj iný, a to nežiaduci rozmer, pričom neprimerane ukracuje spotrebiteľa. Žalovaný porušil zmluvu v prvom roku zmluvného vzťahu, a teda sa môže javiť, že v jeho prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú namieste. Súdna kontrola štandardných zmlúv je však postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl, a bolo by v rozpore s cieľom Smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa zmluvných strán. Súd nevidel riešenie len v čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty, lebo je aj problematické nastaviť výšku zmluvnej pokuty, tak aby plnila význam pre dodávateľa a nepoškodzovala spotrebiteľa. Aj táto skutočnosť spôsobila podľa § 153 ods. 3, 4 O. s. p., ktoré umožňuje súdu aj bez návrhu rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky štandardnej formulárovej zmluve. Opatrenia proti nečestným klauzulám musia byť efektívne a odradzujúce (čl. 7 ods. 1 Smernice). O neplatnosti obdobných dojednaní v zmluvných podmienkach žalobcu Okresný súd Prešov už rozhodol v predchádzajúcich rozhodnutiach (napr. v konaní sp zn. 17C 23/2010), pričom Krajský súd v Prešove tieto rozhodnutia potvrdil. Keďže z neplatnej zmluvnej podmienky žalobcovi nevzniklo právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť, súd žalobu o plnenie zo zmluvnej pokuty zamietol. Vzhľadom na čiastočný úspech žalobcu, súd podľa §142 ods. 2 O. s. p., rozhodol o trovách konania tak, že žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanému náhradu trov konania nepriznáva.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti vychádza z nesprávneho právneho posúdenia a súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam. Povinnosťou súdu bolo skúmať naplnenie znakov definície neprijateľnej podmienky, a to či nebola podmienka dojednaná individuálne a či ňou bola spôsobená značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, vzhľadom na všetky okolnosti. Za podstatnú považuje skutočnosť, že o uzatvorenie Dodatku požiadal sám žalovaný s úmyslom získať za výhodnú cenu mobilný telefón a ďalšie zvýhodnenia v cenách za služby, ktoré žalobca ponúkal. Zmluvná pokuta bola medzi účastníkmi platne dojednaná na základe uzatvoreného dodatku k zmluve o pripojení. Funkciou dohodnutej zmluvnej pokuty bolo jednak zabezpečenie záväzkového vzťahu žalobcom a žalovaným, ďalej motivácia k plneniu zmluvných povinností spojená s následnou sankciou za jej nesplnenie a taktiež reparácia spočívajúca v odstránení škodlivého následku, ktorý by mohol žalobcovi vzniknúť v príčinnej súvislosti s porušením povinností žalovaného riadne a včas platiť cenu poskytovaných služieb a zotrvať vo vzájomnom záväzkovom vzťahu počas dohodnutej doby viazanosti. Predpoklad k zotrvaní žalovaného v záväzkovom vzťahu počas dohodnutej doby viazanosti podmienila možnosť žalobcu odpredať žalovanému mobilný telefón za zľavnenú cenu. Žalovaný nebol žiadnym spôsobom povinný ani žalobcom nútený uzatvoriť Dodatok k Zmluve o pripojení. Preto je zmluvnú pokutu nutné posudzovať z hľadiska zabezpečovacej, motivačnej sankčnej a reparačnej funkcie s ohľadom na všetky

relevantné okolnosti a vzájomne poskytnuté plnenia v rámci každej konkrétnej uzavretej zmluvy a dodatku. Dojednanie zmluvnej pokuty a jej výšky nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Dôvodom uzavretia dodatku bola pre žalovaného možnosť získať za výhodnú cenu mobilný telefón, za ktorý by v prípade kúpy v rámci maloobchodných cien musel zaplatiť omnoho vyššiu cenu. Zároveň mohol získať ďalšie zvýhodnenia v cenách za telekomunikačné služby, a to za jednej podmienky, že v rámci dohodnutej viazanosti bude využívať služby dohodnuté v zmluve o pripojení poskytované žalobcom a za tieto služby bude riadne a včas uhrádzať cenu. To znamená, že žalobca pre využívanie týchto výhod požadoval, aby žalovaný zotrval v zmluvnom vzťahu po dohodnutú dobu a po túto využíval jeho služby a platil za ne cenu. Pre zabezpečenie splnenia tejto podmienky, ktorú žalobca požadoval pre poskytnutie týchto výhod, t. j. sankciou za porušenie tejto podmienky, bola dohodnutá zmluvná pokuta. Výška zmluvnej pokuty pri tom závisela od poskytnutých výhod. Možnosťou voľby a prispôsobenia si zmluvných podmienok podľa vlastných možností je jednoznačne zabezpečená individuálnosť dohody medzi oboma stranami, kedy spotrebiteľ má možnosť ovplyvniť obsah zmluvných podmienok. Nie je preto možné pripustiť, že je správne využiť poskytnuté výhody a následne zmluvu nedodržiavať, neplniť si zmluvné povinnosti a odobrať porušovanie zmluvných záväzkov. Prvostupňový súd svojim rozhodnutím v časti, v ktorej zamietol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty rozhodol v rozpore so zmluvným dojednaním a zákonom, keď priznal ochranu porušovaniu zmluvných záväzkov. Vzhľadom na všetky výhody, ktoré žalovaný na základe uzatvorenia Dodatku k zmluve získal, je výška dohodnutej zmluvnej pokuty primeraná, objektívne nespôsobilá poškodiť žalovaného ako spotrebiteľa. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa v zamietavej časti, žalobe vyhovel a zrušil výrok rozsudku o určení zmluvnej podmienky dojednanej v Dodatku k zmluve o pripojení ako neprijateľnej a zaviazal žalovaného na náhradu trov konania.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené v zmysle zásad vyplývajúcich v ust. § 212 O. s. p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Výrok rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené nebol dotknutý odvolaním účastníkov, preto nepodliehal preskúmvaniu odvolacím súdom a nadobudol právoplatnosť (§206 ods. 2, 3 O. s. p.).

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, následne o veci správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu zodpovedajú vykonanému dokazovaniu.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne, zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Citované ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že predovšetkým spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom, od ktorého očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a oproti spotrebiteľovi so znalosťou ponúkaného tovaru a služieb, čo zodpovedá poctivému prístupu v podnikaní. Pokiaľ dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a táto je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná.

Ust. § 53 Občianskeho zákonníka sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné (pre porovnanie uznesenie IV. ÚS 55/2011). Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, neslušné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa, a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 5 O. z.). Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v

súlade s dobrými mravmi. Je potrebné dodať, že spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať, resp. pochopiť ich obsah. Ide teda o zákonný zákaz používania neprijateľných podmienok, ktoré vyvoláva právoplatné súdne rozhodnutie a dodávateľ je povinný zdržať sa ich používania. Je potrebné zdôrazniť, že ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený, a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

V danom štádiu konania je jeho predmetom zaplatenie zmluvnej pokuty vyplývajúcej z dodatku k zmluve o pripojení, ktorá je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou a vzťahuje sa na ňu ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z ust. § 544 Občianskeho zákonníka vyplýva, že účastníci si môžu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je povinný zaplatiť účastník pre prípad porušenia povinností plynúcich zo zmluvy. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, nemôže však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v § 3 Občianskeho zákonníka, a teda nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi.

V danom prípade žalobca nezaplatil cenu poskytnutých služieb za obdobie od 11.2.2009 do 9.4.2009 vo výške 16,58 Eur a za to podľa zmluvných podmienok žalobca voči nemu uplatnil zmluvnú pokutu 331,94 Eur, čo predstavuje neprimerané zvýhodnenie žalobcu na úkor žalovaného. Najzávažnejším však je, že takto dojednané zmluvné pokuty zaväzovali žalovaného, a aj ostatných spotrebiteľov k jej zaplateniu v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti, t. j. 24 mesiacov, teda aj v prípade, ak si účastník zmluvy plnil svoju povinnosť odoberať služby poskytované žalobcom, riadne platil ich úhradu až do doby krátko pred uplynutím doby viazanosti, pričom v prípade nezaplatenia napr. poslednej úhrady, mal povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v plnej výške. Neprimeranosť sankcie sa prejavuje osobitne v spojení s časovým aspektom jej uloženia. Žalobca ako dodávateľ vôbec nerozlišuje medzi prípadom, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a medzi prípadom, keď spotrebiteľ ukončí zmluvu už na začiatku doby viazanosti. V oboch prípadoch je spotrebiteľ viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty, čo je potrebné považovať za neprijateľné. Ust. § 544 a § 545 Občianskeho zákonníka nevylučujú možnosť dojednania zmluvnej pokuty za omeškanie s plnením peňažného záväzku. Umožňujú však dojednanie, ktorým výšku zmluvnej pokuty je možné vyjadriť aj percentuálnou čiastkou v závislosti na dĺžke doby porušenia povinností.

Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že takto dojednaná zmluvná pokuta, ktorá je súčasťou Dodatku k zmluve o pripojení uzavretej so žalovaným je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatnou. Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvého stupňa správne odôvodnil aj skutočnosť, prečo nebolo možné použiť moderačné právo vo vzťahu k výške zmluvných pokút. Sám žalobca totiž svojou praxou potvrdzuje predovšetkým neefektívnosť moderovania zmluvných pokút. Súdy vo viacerých prípadoch znížili zmluvné pokuty a žalobca ich naďalej používa. Značné množstvo spotrebiteľov nepodá odpor proti platobnému rozkazu a vec sa v takom prípade končí bez moderácie zmluvnej pokuty. Odvolací súd preto zdôrazňuje, že osobitné normy § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré regulujú spotrebiteľské vzťahy, majú prednosť pred všeobecnými ustanoveniami záväzkového práva v Občianskom zákonníku. moderačné ust. V § 545 a) Občianskeho zákonníka reguluje aj nespotebiteľské vzťahy. Niet dôvodu nereflektovať na zásadu špeciálnej osobitnej normy a v danom prípade osobitnej normy určenej na ochranu spotrebiteľa. Ustanovenia o ochrane spotrebiteľa majú prednosť pred všeobecnými ust. záväzkoprávnej časti kódexu. Rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba zamietnutá vo vzťahu k zaplateniu zmluvných pokút, je preto vecne správny.

So zreteľom na vyššie uvedené, ako aj správne rozhodnutie súdu prvého stupňa o trovách konania, odvolací súd postupom podľa § 219 ods. O. s. p., potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovieť, ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p..

Náhradu trov odvolacieho konania žalobcovi nepriznal, nakoľko nebol v odvolacom konaní úspešným účastníkom a žalovanému žiadne preukázateľné trovy odvolacieho konania nevznikli, ani si ich neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.